

Presentació de Jordi Roca a Art al Suís (19 de gener de 2012)

per Joan Brunet i Mauri

Gràcies per haver-me confiat aquesta presentació. Una intervenció, aquesta meva, que no sé ben bé com sortirà...

Tot plegat perquè més que fer una presentació a l'ús del Jordi, de la seva obra i contingut i de la seva trajectòria pictòrica (que d'altra banda tots coneixeu força bé), apostaré per fer-vos un parell de confessions, explicar-vos una anècdota i acabar amb una reflexió.

Les confessions

Primera confessió: Amb el Jordi ens coneixem --bé jo vaig saber d'ell abans que ell sabés de mi--, des que vàrem coincidir a les Indústries Gràfiques Minerva (Joaquim Busquets Gruart), al carrer "fondo", quan jo vaig entrar-hi a treballar d'aprenent de tipògraf als meus 14 anys. Ell es movia per una mena d'altell que hi havia a una banda de la nau gràfica; un altell que quedava per sobre, pràcticament, de la secció de caixes on jo aprenia a compondre i a fer motllos.

Jo el veia vestit amb una bata blanca, que des del meu punt d'aprenentatge de l'ofici i d'observació impressionava d'allò més.

Des de llavors fins ara, el Jordi i jo hem anat coincidint en força batalles, o millor, en força reptes professionals, i també en alguns de caràcter estrictament personal. I he de dir que sempre, almenys per la meva part, ha existit entre nosaltres un cert corrent de complicitat que ha estat i és la base sobre la qual se sustenta la nostra actual i ara ja dilatada amistat. Si apliquéssim en el cas del Jordi aquella classificació que Josep Pla feia de les persones, sense cap mena de dubtes que el Jordi formaria part dels meus amics (pocs, com deia en Pla), i que se situaria lluny, molt lluny, seguint la classificació planiana, de les categories de coneguts i saludats.

Segona confessió: amb el pas dels anys --malgrat l'atracció que jo sentia per les arts gràfiques--, vaig acabar per abandonar les caixes de la impremta i la linotípia de la composició mecànica per orientar els meus passos cap a una altra de les meves aficions: el periodisme i el món de la comunicació, que són les activitats a les quals m'he dedicat professionalment des que vaig acabar els meus estudis a la Facultat de Ciències de la Informació de la UAB.

Com a periodista que per vocació i formació universitària sóc, he de confessar-me tanmateix com a un gran ignorant. I és que a aquestes alçades de la meua vida m'adono que no sé res! Que formo part d'aquella espècie humana que algú va descriure com a "aprenents de tot i mestres de res" malgrat que, com sempre que puc explico, intento --això sí!-- escoltar i fixar-me amb els que saben quelcom per aprendre d'ells.

I ha estat aquest aprenentatge que solament atorguen les aules de la vida, el que m'ha permès conformar el meu bagatge actual de coneixements i d'experiències personals i professionals...

L'anècdota

Dissortadament no recordo ben bé quan, com i on va ser. Menys encara els noms i els cognoms de les persones implicades. Sí que recordo, però, el fet.... Una cosa, per cert, això de recordar-me dels fets i no de les persones que me'ls relaten, que he preferit atribuir sempre al principi deontològic del periodisme de mantenir en secret les fonts d'informació.

Però posats a confessar-me davant de vostès, els diré que la verdadera causa d'aquests meus obllits cal buscar-los en el meu tradicional “despiste” posat a prova en mil ocasions, i que – això sí!–m'ha facilitat mantenir el secret professional sense problemes.

El cas és que fa un parell de mesos algú em comentava l'obra d'un artista pintor que pateix daltonisme i que arran aquesta discapacitat visual, la seva vida es desenvolupa, cromàticament parlant, enmig d'un món de blancs, negres i grisos. Ell sap que el món és en color, i d'aquí que en la seva paleta hi ha els colors que ell imagina encaixen amb la percepció cromàtica de les persones que no patim daltonisme.

Un dia, seguint els consells d'un seu amic, l'artista va decidir mostrar el resultat del seu treball. Segons m'explicava el meu interlocutor, les seves teles van sorprendre a tothom, tant per la qualitat dels traços com per la força cromàtica que cada element hi adquiria. Preguntat l'artista en relació al per què ell pintava en color i com s'ho feia per distingir-los quan ell ho percebia tot en blanc i negre, va respondre més o menys això: “pinto en color perquè el món, per la majoria, és en color, i pinto perquè la pintura és un dels meus canals de comunicació. A través del meu art jo busco comunicar-me amb les persones i que a través de les meves obres descobreixin com jo sóc, com penso i què els vull explicar. De manera conseqüent --va continuar afirmant l'artista--, per facilitar aquesta comunicació que busco, m'he proposat fer ús dels codis cromàtics que suposo regeixen per la majoria dels mortals, aplicats, això sí, des del meu personal punt de vista”.

Com deia aquell, amb això hauria de quedar tot dit!

La reflexió

Per acabar, la reflexió que els anunciava per després d'aquestes confessions i anècdota que -per si encara no se'n han adonat--, m'han servit de pretext per “escapolir-me de l'escomesa” --que també diria aquell altre--, i contra el què segur que vostès esperaven de mi, no referir-me fins ara ni a l'obra, ni a la trajectòria pictòrica del Jordi.

I això perquè el Jordi, com els he dit, és un vell amic i jo --com també els he advertit-- un gran ignorant. I la barreja d'ambdues circumstàncies donen com a resultat que malgrat la

ignorància és molt atrevida, em sigui impossible, encara que m'hi empenyés, parlar de l'obra d'en Jordi davant de vostès, amb una certa objectivitat, coneixement, i sobretot solvència...

Així és que arribats a aquest punt convindrem fàcilment que millor deixar-ho córrer..., o potser recórrer als tòpics de sempre i acabar la meva intervenció ràpidament i cedir la paraula al Jordi, que segur que té coses més interessants a dir que no pas les que jo els estic apuntant fins ara, abusant de la seva provada paciència i educació.

Però com apuntava el poeta, he de ser conseqüent amb els meus pecats de vanitat. I ja que el Jordi va confiar en mi per obrir aquest acte i jo vaig cometre la gosadia d'acceptar, no em queda més remei que complir amb el paper assignat.

I això és el què intentaré fer ara amb la reflexió amb la qual acabaré aquesta meva intervenció. Una reflexió que té a veure amb allò que ens uneix tant al Jordi --com a artista que és--, com a mi mateix --com a periodista que sóc.

Ho torno a repetir. Al Jordi i a mi, ens uneixen moltes coses, l'amor pel país i l'amistat incloses. Ens separen també algunes altres, com els nostres respectius punts d'observació d'una mateixa realitat. Però això no és pas negatiu, ans al contrari. Ens enriqueix. A ell i a mi. En qualsevol cas, per damunt de tot, a ell i a mi ens uneix --com en el cas de l'artista i de l'anècdota que els he narrat-- la necessitat vital de poder-nos explicar davant d'un públic que sabem existeix, que en part coneixem, però que sovint no en sabem la seva exacta composició, i menys encara sabem com aquest públic evolucionarà amb el pas del temps.

Ell, el Jordi, es comunica amb aquest públic a través del seu art i del seu pensament que plasma, mitjançant diverses tècniques, sobre materials també diversos. I, ves per on, jo pretenc fer el mateix, però en aquest cas des de l'art d'escriure, de posar negre sobre blanc un pensament, una narració, un poema... usant diversos canals, ja siguin analògics o digitals...

El Jordi defensa amb encert, que l'art és un instrument més dins el vast àmbit de la comunicació. D'aquí que l'objectiu que el Jordi i jo perseguim amb la nostra feina és, encara que sigui per camins diferents, exactament el mateix: explicar quelcom amb l'objectiu d'aconseguir la complicitat, l'acceptació, la interrogació, el rebuig, o la crítica d'aquell o aquells que se'ns acosten a través de les nostres respectives obres, siguin aquestes plàstiques, escrites o orals... I a través d'aquesta producció que se'ns puguí descobrir com som, com pensem, com observem la realitat, com ens manifestem, què defensem...

Si el Jordi no pogués explicar-se a través de la seva obra impregnada de valors i de simbologia estretament lligats a la llibertat i al compromís amb les persones i amb el país, ell no seria ell. Seria d'una altra manera. Però tampoc nosaltres, els que ens apropem a l'obra del Jordi, no seríem els mateixos sense poder parar-nos a contemplar, a emocionar, o --per què, no--, a 'passar' de la seva obra... Al cap i a la fi aquest és l'objectiu de qualsevol procés comunicatiu: transmetre per provocar un sentiment, una reacció, i en qualsevol cas no deixar mai indiferent a l'observador.

L'obra del Jordi ens provoca, ens interpel·la, ens interroga i ens reclama un posicionament, un compromís, una resposta... Tot plegat perquè quan aquesta resposta es produeix, és

quan la plasmació de sentiments, estats, o símbols plasmats sobre una tela, un full, un material rígid..., prenen sentit i acaben per establir lligam –comunicació d’anada i de tornada– amb l’observador que, a partir d’aquell instant, passarà a formar part de l’obra mateixa.

I això de la mateixa manera que quan llegim un text, el relat acaba per desencadenar en nosaltres uns sentiments, no només en relació al què llegim, sinó que també en relació a l’autor, i això sempre d’acord amb la nostra personal i intransferible manera de ser i de fer.

Epíleg

I això és tot el què els volia dir abans de cedir l’ús de la paraula al Jordi. Gràcies per haver estat tan gentils d’haver-me escoltat. I ara sí. Ara és el torn del protagonista d’aquesta vetllada, el Jordi, que avui a través de la paraula, ens facilitarà que entrem una mica més en el seu món i en la seva obra. Aquesta obra tan plena de sentiment i de compromís, treballada amb rigor, amb tossuderia i coherència per mantenir-se fidel als seus principis, a la seva manera de ser, al seu país... un país que també és el nostre...